

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 07.06.2023 г.

С определение № 50122 от 25.05.2023 г. по т.д. № 1427/2022 г. състав на Първо търговско отделение на ВКС е приел, че са налице предпоставките на чл. 292 ГПК и е предложил на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния правен въпрос:

„При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, откога тече съгласно чл. 114 ЗЗД давностният срок за главницата и/или за възнаградителните лихви - от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на предсрочна изискуемост?“.

Наличието на предпоставките по чл. 292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение е обоснована от касационния състав с констатираната в определението противоречива практика по поставения въпрос, обективизирана в постановени по реда на чл. 290 ГПК решения.

В определението е посочено, че в една част от постановените по реда на чл. 290 ГПК съдебни актове (решение № 90 от 31.03.2014 г. по гр.д. № 6629/2013 г. на ВКС, IV г. о.; решение № 45 от 17.06.2020 г. по т.д. № 237/2019 г. на ВКС, II т. о. и решение 50076 от 14.11.2022 г. по т.д. № 1730/2019 г. на ВКС, I т. о.) се застъпва становището, че началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за банков кредит, е моментът на изискуемостта на съответната вноска. Отразено е, че в мотивите на решение № 45 от 17.06.2020г. по т.д. №237/2019 г. на ВКС, II т. о., по поставения правен въпрос „Кой е началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за банков кредит?“ са отразени следните аргументи:

- не е налице периодичен характер на плащанията по договор за кредит, поради което е приложима общата 5-годишна давност спрямо главницата по погасителните вноски;

- началният момент на течението на давността е свързан с изискуемостта на съответната погасителна вноска, която настъпва в различни моменти от крайния срок за погасяване на кредита по силата на постигнатото между страните съгласие;

- за съответната част от главницата изискуемостта настъпва с изтичането на срока за плащането ѝ, като това е моментът, от който кредиторът може да търси изпълнение /доброволно или принудително/, поради което бездействието му се санкционира с течение на давностния срок по отношение на тази част от вземането;

- в случая не става въпрос за предложено частично изпълнение от страна на длъжника без съгласието на кредитора, а за разсрочено изпълнение на главницата по

кредита, за което страните са постигнали съгласие при сключването на договора, поради което не може да се приеме, че кредиторът има право да търси изпълнение от изискуемостта на съответната част от вземането, а същевременно бездействието му не води до течение на давностния срок за тази част.

Касационният състав е констатирал, че противно разрешение на поставения въпрос е дадено в решение № 38 от 26.03.2019 г. по т.д. № 1157/2018 г. на ВКС, II т.о. и решение № 50173 от 13.10.2022 г. по гр.д. № 4674/2021 г. на ВКС, III г.о.

Посочил е, че в решение № 38 от 26.03.2019 г. по т.д. №1157/2018 г. на ВКС, II т.о. е прието, че приложима по отношение на задължението за главница по договор за банков кредит е общата 5-годишна погасителна давност по чл. 110 ЗЗД, изчислена от датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита, а не кратката 3-годишна давност по чл. 111, б. „в“ ЗЗД, изчислена от датата на падежа на отделните погасителни вноски, като са изложени аргументи, че уговореното между страните връщане на предоставена по договор за кредит сума на погасителни вноски не превръща този договор в такъв за периодични платежи, а представлява уговорка за изпълнение на задължението на части на основание чл. 66 ЗЗД.

С решение № 50173 от 13.10.2022 г. по гр.д. №4674/2021 г. на ВКС, III г.о. е даден отговор на правния въпрос „Кой е началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземанията за главница и/или за договорни лихви по погасителни вноски по договор за банков кредит, за който не е обявена и респективно, настъпила предсрочна изискуемост?“. Констатирано е наличието на противоречива съдебна практика по въпроса, като е формиран извод, че това противоречие следва да се счита за преодоляно посредством решаващите мотиви на ТР № 5/2019 от 21.01.2022 г. по т.д. № 5/2019 г. на ОСГТК на ВКС. Разяснено е, че при постигнато съгласие плащането на дължимата сума да е разделено на погасителни вноски с падежи на определени дати, отделните вноски не стават автоматично сбор от отделни, периодично дължими плащания. Задължението продължава да бъде само едно и крайният срок за погасяването му е падежът на последната разсрочена вноска или моментът, в който е обявена предсрочната изискуемост. Прието е, че началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница и/или за договорни лихви по погасителни вноски по договор за банков кредит, за който не е обявена, респ. не е настъпила, предсрочна изискуемост, е датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита.

В заключение касационният състав е формирал извода, че противоречивото разрешаване в практиката на ВКС по чл. 290 ГПК на поставения правен въпрос, включително и след постановяването на Тълкувателно решение №5/2019 от 21.01.2022 г. по т.д. №5/2019 г. на ОСГТК на ВКС, е основание по чл.292 ГПК да се предложи на Общото събрание на Гражданската колегия и Търговската колегия на ВКС да постанови тълкувателно решение по него.

Предвид изложеното и на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ вр. чл. 4.1 вр. чл. 3 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд

РАЗПОРЕЖДАМ:

I. Да се образува тълкувателно дело № 3/2023 г. по описа на ВКС – Гражданска и Търговска колегия, за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос, поставен в определение № 50122 от 25.05.2023 г. по т.д. № 1427/2022 г. на ВКС, I т. о., на основание чл. 292 ГПК:

„При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, откога тече съгласно чл. 114 ЗЗД давностният срок за главницата и/или за възнаградителните лихви - от датата на падежа за всяка вношка или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на предсрочна изискуемост?“.

II. На основание чл. 6 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия във Върховния касационен съд определям **комисия** за изготвяне на проект за тълкувателно решение в състав: докладчик: **съдия Николай Марков – ТК, членове на комисията: съдия Тотка Калчева – ТК и съдия Боян Цонев – ГК.**

III. Делото да се докладва на посочената комисия за произнасяне по чл. 7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд.

IV. Настоящото разпореждане да се публикува на вътрешния и външния сайт на ВКС - секция „Тълкувателни дела“, заедно с определение № 50122 от 25.05.2023 г. по т.д. № 1427/2022 г. на ВКС, I т. о.

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**